

Saila Tarvainen

Alman tarina

© 2015 Saila Tarvainen

Kannen kuva: Essi Tarvainen

Kirjan taitto: Eveliina Liias

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-330-067-5

Yön aikana oli satanut ensilumi. Alma katseli maisemaa. Niin puhdasta ja viatonta. Pian tulisi kunnon hanget ja pääsisi hiihtämään. Nuorena tyttönä Alma oli harrastanut hiihtoa lähes joka päivä. Hiihtolatujen varrella oli ollut vihkoja, joihin sai merkitä omat hiihdetyt kilometrit. Kaupunki oli sitten palkinnut eniten hiihtäneet.

Lapsena kaikki oli erilaista. Silloin ei ollut niin kiirettä. Aina oli tuntunut olevan aikaa leikkimiseen ja lukemiseen. Nyt monta lukematonta kirjaa uinui hyllyssä. Siellä ne pölyttyivät, odottaen lukemistaan.

Alman työ ja perhe veivät suurimman osan ajasta. Illat menivät vauhdilla ja unta ei tarvinnut yleensä kauaa odotella. Vapaapäivät kuluivat kuin siivillä. Syksyn aikana Alma oli säilönyt marjoja sekä omenoita hilloksi ja sieniä pakastimen täytteeksi. Useimmiten rästiin jääneet kotityöt täyttivät kaiken vapaa ajan. Nyt hän aikoi käyttää päivän omaksi iloksi. Ensin hammaslääkäri ja sitten kampaaja. Ehkä päivä toisi kaivattua rentoutumista pitkälle työntäyteiselle jaksolle.

Ikä aiheutti joskus hankaluuksia. Vaihdevuosien hikoilut sekä mielialojen vaihtelut tulivat usein esiin muiden ihmisten seurassa, etenkin silloin kun niitä olisi vähiten kaivannut. Onneksi Alma liikkui paljon. Töihinkin hän pyöräili läpi vuoden, se tasapainotti olotilaa jonkin verran.

Alma oli kaikin puolin tyytyväinen elämäänsä. Hellä mies Eelis ja kolme nauravaista tyttöä, Kati, Mira ja Auli. Kati kävi peruskoulun yhdeksättä, Mira lukion ensimmäistä ja Auli lukion toista luokkaa. Tyttäret olivat syntyneet vuoden välein. Pienenä heillä ei koskaan ollut kavereista pulaa ja niin heistä oli tullut toisilleen läheisiä. Alma ja Eelis olivat kohdelleet tyttäriään tasa-arvoisesti. Jokainen tytär oli tärkeä omalla erityisellä tavallaan. Edellisenä yönä Alma oli nähnyt unta isästään. Isä oli istunut penkillä syöden jäätelöä. Hassua kyllä, Alma ei muistanut isän edes pitäneen jäätelöstä.

Alma asettui isän viereen, mutta tämä työnsi Alman penkiltä ja pyysi Almaa menemään pois luotaan. Alma käveli kotiin ja siellä oli äidin alustama, suuren suureksi kohonnut pullataikina odottamassa. Taikina oli pursunut astian reunojen yli, joten leipomisella oli todella kiire. Valmiiksi pullat eivät ehtineet, sillä Alma meni pöydän alle laittaen taikinaa suuriksi keoiksi lattialle.

Alman isä Asko Vipunen asui monen sadan kilometrin päässä. Alma ei isää kaivannut. Syynä oli lapsuuden muistot isän ryyp-päämisestä. Työnsä kaivinkonekuskina isä oli hoitanut jotakuinkin moitteettomasti, mutta viikonloput olivat ainaista viinan kanssa lutraamista. Päällimmäisenä muistona Almalla oli isän känniset raivot ja sopertelut. Tyttärien ristiäisissä Asko oli ollut, mutta sen jälkeen yhteydenpito oli pikkuhiljaa tyrehtynyt olemattomiin. Joulukortti putosi postilaatikkoon joka vuosi, ei sen enempää.

Alma oli yrittänyt ymmärtää ja antaa anteeksi, mutta se tuntui mahdottomalta. Työstämistä riittäisi ehkä koko elämän ajaksi. Ei auttanut, vaikka asiaa yritti pitää poissa mielestä. Juuri yön uniin isä hiipi ja useimmiten kännipäissään. Joskus Alma ajatteli, miten erilaista elämä olisi ollut ilman isän ainaista juopottelua.

Monilla tutuilla isovanhemmat olivat olleet tukena lastenhoidossa. Alma ja Eelis olivat aina joutuneet pärjäämään omin avuin. Heidän lapsilleen isovanhemmat olivat hyvin kaukaisia. Eeliksen vanhemmat asuivat toisella paikkakunnalla ja he kävivät vain vuosittaisilla syntymäpäivillä. Eeliksen veljen lapset olivat heille tärkeämpiä. Heitä isovanhemmat olivat hoitaneet ja tarjonneet apuaan aina kun vain tarvetta oli ollut. Alman mielestä eriarvoista, mutta minkäs asialle mahtoi.

Onneksi heidän oma perheensä oli yhtenäinen. Asioista puhuttiin ja lapsille oltiin rehellisiä. Tytöille asia oli luonteva, he eivät edes kyselleet mummojen perään. He olivat tottuneet mummottoomaan elämään. Alman äidin Kertun kuva senkin päällä muistutti silloin tällöin "enkelimummosta". Niinä hetkinä Alma kertoi lapsuudestaan ja äidistään.

Kerttu äiti oli kuollut Alman ollessa 14. Kertulla todettiin syöpä ja se oli edennyt toteamishetkellä jo liian pitkälle. Kerttu yritti viimeiseen asti tehdä työtä, mutta hänen voimansa ehtyivät ja

muutamassa viikossa hän kuihtui pois.

Alma muisti harmaan syksyisen aamun, jolloin äiti kuoli. Tihkusade kasteli maailman ja se muuttui hetkessä kaatosateeksi. Suru lamaannutti koko kehon. Ajatukset olivat pelkkää tummaa, kyöneleiden kastelemaa tunnetta. Peiton alle kääriytyttyään, Alma olisi halunnut kuolla myös pois. Eihän elämälle löytynyt tarkoitusta ilman äitiä. Turvattomuus huokui kodin seinissä, leijuen jokaisena hetkenä mielen sopukoihin. Ihmisten kättelyt suruvalitteluihin, jäivät mieleen kuin nähty uni. Surun harso täytti kaiken.

Hautajaiset olivat Kertun toivomuksesta pienimuotoiset. Alma muisti arkun laskemisesta kuoppaan vain sen, miten hiekka rapisi arkun päällä olevien ruusujen terälehdille. Utuisia, unenomaisia muistoja. Kipeää tekeviä vielä vuosienkin päästä. Olihan äidin kuolema nuorelle tytölle siihenastisen elämän musertavin kokemus. Olisipa joku pystynyt auttamaan surussa. Kukaan ei kuitenkaan voinut tulla sisään hänen tuntemuksiinsa. Surun oli vain annettava olla lähellä.

Isä ei itkenyt, eiväthän miehet itkeneet. Hän tarttui pulloon entistä tiiviimmin ja kuvitteli saavansa juomisesta helpotusta suruunsa. Kännipäissään hän vaikersi, miten häneltä oli viety vaimo. Perheen ”tuki ja turva” olikin muuttunut itsesääliin vai-puneeksi kannikalaksi. Elämä soljui usean vuoden ajan jonkinlaisessa sumussa. Lapset saivat koulunsa käydyksi, vaikka isältään eivät juuri minkäänlaista tukea arkeensa saaneetkaan. Ruoankin lapset tekivät vuoropäivinä, sekä kodin muut työt. Isää ne eivät kiinnostaneet.

Vanhemmat sisarukset Elli ja Aapo muuttivat vuoden päästä äidin kuolemasta opiskeluasuntoihin. Almalle isä ilmoitti, ettei hän enää Almaakaan aikonut kattonsa alla elättää, vaan tämä saisi muuttaa myös pois.

Peruskoulun jälkeen Alma haki toiselle paikkakunnalle kaupakouluun ja onneksi pääsikin. Siellä alkoi uudenlainen arki. So-luasunnossa oli kaverina Kaarina. Hän jaksoi kuunnella Almaa. Se auttoi elämään muutoksen yli. Onnekseen Alma oli myös saanut opiskelujen jälkeen työpaikan ja oli siinä edelleen.

Hyvä työpaikka, koulun toimistossa. Kivat työkaverit ja paljon nuoria ympärillä. Jokainen uusi päivä töissä antoi monia antoisia

hetkiä. Alma oli ollut vain tyttöjen syntymien jälkeen äitiyslomilla. Eelis oli enemmän viettänyt lasten sairauspäiviä kotona. Hänen työnsä lehden painossa oli antanut siihen paremman mahdollisuuden.

Alma puki päällysvaatteet ylleen ja lähti ulos. Pyörä oli onneksi katoksessa, sitä ei tarvinnut puhdistaa lumesta.

Kypärä päähän ja polkaisu. Tie oli liukas. Piti keskittyä toden teolla, ettei liukkaus veisi mennessään. Kadulla tuli vastaan mies vahvassa humalassa, tämä oli varmaankin ollut jossain kavereiden kanssa ryyppäämässä yön yli. Alman kohdalla mies heitti tyhmän näköisen hymyn ja sopersi jotain, mistä Alma ei saanut selvää. Ei ollut väliä vaikei saanutkaan.

Mieleen tuli voimakkaana isä Asko. Isäkin oli humalassa puhunut kuin Ruuneberi ja suurimmaksi osaksi puheet jäivät vain seinien kuultaviksi. Kukaan ei jaksanut kuunnella samoja juttuja, joka kerta Askon tullessa kotiin humalassa. Yleensä hän kehui itseään. Piti juomistaan miehekkäänä ominaisuutena. Mikäs mies se sellainen oli, joka ei pulloa huulilleen nostanut.

Almaa puistatti. Muistot olivat ikäviä. Ei oikeastaan montakaan mukavaa muistoa isästä. Isä oli myös väkivaltainen. Useamman kuin yhden kerran uhkasi tappaa äidin. Puukko kurkulla äiti oli täysin puolustuskyvytön. Pelko vaiensi hänet. Äiti vain huokaili itseksensä. Isä leperteli selvin päin ja äiti antoi anteeksi. Uskoi kai parempien aikojen koittavan ja lupauksien täyttyvän.

Äidillä oli toistuvasti näkyviä mustelmia käsivarsissaan. Kasvoihin Asko ei koskaan Kerttua lyönyt, pelkäsi ehkä paljastuvan-sa naapureille.

Naapurissa asui talon pahin kielikello, Lempi Toivonen. Toisinaan hänen postiluukkunsa kolahti vahingossa ja siitä tiesi juoruakan olleen kuulolla. Alma oli kerran näyttänyt kielikellolle kieltään. Tuli mokoma heidän ovelleen vaatimaan anteeksipyyntöä. Onneksi vain äiti oli sillä kertaa kotona. Isälle asiaa ei koskaan kerrottu. Vaisusti Alma pyysi anteeksi, mutta mielessään hän näytti kielikellolle kieltänsä yhä uudelleen ja uudelleen. Äiti sanoi vain ettei kannattanut irvistellä enää.

Kielikellon, Lempin, mies Jaakko oli Alman isän ryyppykavereita. Lempi piti miehensä puolia eikä myöntänyt tämän juomista. Lempi oli Kertun kanssa yrittänyt jossain vaiheessa tehdä

lähempää tuttavuutta, mutta Kerttu oli heti huomannut Lempin juoruilevan luonteen ja tyytyi sen tähden sanomaan tälle vain hyvät päivät.

Kyllähän kerrostalossa juorut kulkivat vinhaa vauhtia asunnosta toiseen. Niihin ei vain kaikki uskoneet Lempin lailla. Koulussa jotkut lapset kiusasivat Almaa hänen isänsä kannäämisestä. Alma ei kiusauksiin kommentoinut. Parempi oli ollut vaieta, koska useimmiten kiusaajat yrittivät vain suututtaa hänet.

Alma muisti ikävät asiat liian usein. Ne tulivat mieleen, vaikka niitä kuinka yritti saada ajetuksi pois. Pelko, joka oli täyttänyt heidän kodistaan jok'ikisen nurkan. Sydämenlyönnit Askon karjuessa, pidellessä äitiä kuin riepua käsittelyssään. Äiti ei koskaan huutanut, yritti olla hiljaa, saadakseen tilanteen rauhoittumaan. Isälle vaikeneminen oli syy entistä kovempaan raivoon. Isä syytti äitiä vieraista miehistä, joita ei ollut kuin isän kannisessä mielessä. Siellä oli muutenkin melkoinen kasa hänen omia kuvitelmiaan.

Asuinpaikka kerrostalossa verrattuna edelliseen omakotitaloon oli monen asian suhteen käytännöllisempää, oli sisäveissa ja suihku. Kouluun oli lyhyt matka ja kauppa sekä kirjasto olivat myös kävelymatkan päässä. Kirjastossa Alma kävi usein. Hän nautti lukemisesta. Lukiessa unohtuivat monet arjen surut, ne ikään kuin poistuivat johonkin kauemmas omasta elämästä. Alma oli elätellyt toiveita isän juomattomuudesta. Hän oli kuvitellut hyvän haltiattaren tulevan ja koskettavan isää taikasauvallaan, vieden viinan halun isästä pois.

Kaverien isät eivät juoneet eivätkä huutaneet. Ystävien kertomukset mukavista viikonlopuista Alma jätti tietoisesti kuuntele-matta. Yleensä hän vaihtoi puheenaihetta, sillä hänen viikonloppunsa olivat ainaista pelkoa ja epävarmuutta.

Alman leikeissä isähahmot eivät juoneet. Paperinukkien perheet kävivät viikonloppuisin vieraisilla ja silloin juotiin vain kahvia. Paperinukkeleikit ja kirjojen lukeminen olivat pakoa todellisuudesta. Leikeissä ei tarvinnut koskaan pelätä. Niiden aikana unelmat olivat ihania. Mikään ei ollut uhkaavaa ja kaikki oli rauhallista.

Lapsuuden jälkeen unelmat muuttivat muotoaan. Todellisuus iski elämän päiviin kuin veitsi. Unelmien tilalle tuli aikuisuuden

tuoma vastuu. Toisinaan Alma haaveili paluusta lapsuuden leikkien luokse. Siellä ei ollut sellaisia vaatimuksia kuin aikuisena. Lapsien usko kanssaihmisten hyvyYTEEN ja rehellisyyteen oli jotain sellaista, jota Alma harvoin aikuisena edes tavoitti. Aikuisuuden maailmassa oli olevinaan kaikilla koko ajan kiire, vaikka hiljaisemmalla rytmillä elämä ei tuntuisi niin työläältä. Kerttu oli eläessään noudattanut hiljaa hyvä tulee rytmiä. Alma pyrki myös tekemään asiat yleensä ilman kiirehtimistä.

Alma havahtui pyörän aiheuttamaan rapinaan, jäätyneet puun lehdet hajosivat pieniksi pyörän painon alla. Ajatukset olivat jälleen laukanneet kauas nykyhetkestä.

Hammaslääkärin vastaanotto oli seuraavalla kadulla, nyt hampaat pääsisivät perusteelliseen puhdistusoperaatioon. Almalla oli hyvät hampaat. Vain pari pientä reikää oli joskus nuorempana paikattu. Alma jätti pyörän talon seinustan telineeseen ja lukitsi sen. Hammaslääkärillä oli vielä edellinen potilas huoneessa.

Alma selaili naistenlehteä odottaessaan. Selailun lomassa hänen silmiinsä osui artikkeli, LAPSUUDEN VAIKEAT VUODET. Tarinassa eräs nainen kertoi vaikeista lapsuudenkokemuksistaan. Hänen isänsä oli ollut alkoholisti ja heillä oli eletty pelon läsnäolossa aivan samalla tavoin kuin Almankin lapsuudessa. Kylmät väreet kulkivat Alman selässä. Tuntui kuin olisi lukenut oman elämän lapsuusvuosista. Varmasti samankaltaisia tarinoita tulisi esiin mikäli ihmiset uskaltautuisivat kertoa omista kokemuksistaan. Alma vilkuili ympärilleen. Artikkelisi oli niin pitkä, ettei sitä ehtisi lukea ennen lääkäriä menoa. Hän repäisi artikkelin sivut lehdestä, taitteli ne ja laittoi laukkuunsa. Ehkä joku huomaisi sivujen puuttumisen, mutta siitä Alma ei välittänyt.

Toinen potilas tuli ulos vastaanottohuoneesta ja pian oli Alman vuoro. Hammaslääkärin tuolissa ehti ajatella kaikenlaista. Suu täynnä kaikenlaisia vekottimia ei pystynyt puhumaan. Se jotenkin rentoutti oudolla tavalla.

– Hampaasi näyttävät olevan kunnossa, hieman hammaskiveä, ei muuta, hammaslääkäri sanoi.

– Niin arvelinkin, Alma vastasi, nousten ylös hoitotuolista. Hammaslääkäri ojensi laskun ja toivotti hyvät päivän jatkot.

Ulkona pyörä odotti telineessä. Oli helpottunut olo. Hammaslääkärin ja gynekologin käynnit olivat kumpikin yhtä epämielilyt-

Alma elää vaihdevuosien aikaa. Perhe ja työ täyttää Alman arjen. Menneisyyden muistot vaivaavat mieltä niin valveilla kuin unissakin.

Isän alkoholinkäyttö on jättänyt Alman mieleen kipeitä muistoja. Myös isä Asko pohtii menetettyjä vuosia. Arjen pyörteissä kumpikin yrittää saada asialle jonkinlaista ratkaisua.

